

ուրեմն Թարգմանչին յարմար տեսած ծանօթութիւնքն են, որոնք տեղեաց աւաններու՝ յանախ տարօրինակ ձեւեր առած ուղղագրութեան եւ այլ տեղագրական խնդիրներու մասին են, համառօտ կամ երբեմն նաեւ քաւական ընդարձակ:

Բայց կան դարձեալ երկրորդ՝ քաղմաթիւ նոյնպիսի ծանօթութեանց թուանշաններ, քիչ շատ ամէն էջի վրայ, որոնց համապատասխանող ծանօթութիւններ չեն գտնուիր էջերուն ներքեւ: Առնուեք օրինակի համար վերջին Հատածին (§ 29) քաժին մը, ուր կը յիշուին աղահանքեր Նախիջեւանի, Կողբի եւ Կաղզուանի⁸⁶, կամ Օլթիի մօտ^{9, 26, 67, 91}, կամ Կարնոյ նահանգի². եւ կամ Ածխոյ կամ Գորշածխոյ խաւեր Վանայ արեւելակողմը², Աղջաշայի⁸⁸, Համգաքէնտի²⁹, Մեղրիի ձորի⁹⁷, Բէյթիի մօտ⁸⁷, եւ նմաններ. կամ վերջին տողն իսկ յիշելու համար՝ երբ կը գրուի թէ Կոնշին գիտնականն ուսումնասիրած է Բորժոմի եւ Աբասթումանի հանքային ջրերը⁸⁵: Փ. Օսվալդի ընդարձակ երկասիրութիւնն այս եւ բոլոր այսպիսի տեղեր դրած է՝ իւրաքանչիւր էջին ներքեւ՝ ծանօթութիւններ, նշանակելով այն գրութիւններն եւ անոնց էջերն, որոնք այն տեղեկութեանց իբր աղբիւր ծառայած են, եւ կամ որոնք համառօտիւ տրուած տեղեկութիւնն աւելի մանրամասնօրէն կը պարունակեն, չմոռնալով մատենին վերջ դնել ընդարձակ Մատենագիտական քաժին մ'ալ իւր գործածած գրոց. (Օսվ. էջ 498—500:) Արդ Օսվալդ-Վիլքէն Համառօտութեան կամ մեր այս թարգմանութեան ընագրին մէջ՝ այս ընագրական ծանօթութիւնք զանց առնուած են, կամ աւելի ճիշդ նշանակուած են միայն վերոյիշեալ թուանշաններով, որոնք կը համապատասխանեն ճշդիւ այս Մատենագիտութեան մէջ թուարկեալ երկերուն: Ուստի՝ վերոյիշեալ օրինակներէն մին միայն նշանակելու համար՝ Բորժոմի ջրերու

մասին պէտք է համեմատել այն գրութիւնն որ շարքին մէջ Թ. 55 թուարկեալ է: Այս կ'արժէ միւս բոլոր տեղերուն համար, — ուր նման թուականներ նշանակուած են:

Մատենագիտական թերութիւն մ'ունի: Գերմաներէն, գաղղիներէն եւ անգղիներէն գրութեանց խորագիրները յառաջ բերուած են՝ իւրաքանչիւր լեզուաւ, ինչ պէս ընական էր: Բայց քաղմաթիւ ուսերէն գրուածները նշանակուած են գերմ. թարգմանութեամբ, ի հարկէ չմոռնալով մատնանիշ ընել թէ այն գրութեանց բուն լեզուն ուսերէն է: Դժբախտաբար մենք ալ ստիպուած էինք նաեւ այս կէտին մէջ հետեւիլ Հեղինակին, քանի որ ի վիճակի չէինք ամէն տեղ դնել բուն ուսական խորագիրը: Բայց միւս կողմանէ մեր ընթերցողաց դիրութիւն մ'ընծայելու համար՝ իւրաքանչիւր մատենի խորագիրը թարգմանուած է նաեւ հայերէնի:

Հ. Յ. Տ.

Ա.

ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ԵՐԿԵՐ

ՀԱՅՍՏԱՆԻ ԵՐԿՐԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

1. Abich H., Geol. Forschungen in d. kaukas. Ländern. Bd. 1—3. Atlas. Wien 1878—1880. (Աբի Հ. Երկրախօսական քննութիւնք կաւկասեան երկրներուն մէջ: Երեք հատորներ, եւ Ատլաս:)
2. Oswald F., A Treatise on the Geology of Armenia. Beeston, Notts 1906. (Օսվալդ Գ., Բանագրութիւն մը Հայաստանի երկրախօսութեան մասին: Լեակատար Մատենագիտութեամբ: (Սպասած:)
3. — — A geol. Map of Armenia, etc. With explanatory pamphlet. London 1907. (Նոյն. Երկրախօսական Քարտէս Հայաստանի եւն. Մեկնողական Տեարով մը:)
4. — — Zur tektonischen Entwicklungsgeschichte des arm. Hochlandes: „Peterm. Mitt.“, Heft 1—3. Gotha 1910. (Հայկական Բարձրաշխարհին երկրակազմական զարգացման պատմութեան մասին:)

5. Zahn G. v., Die Stellung Armeniens im Gebirgsbau von Vorderasien etc.: „Veröff. d. Inst. f. Meereskunde“. Berlin 1906. (Յահն Գ. v., Հայաստանի դիրքը Յառաջակողման Ասիոյ Լեռնակազմութեան մէջ:)

ՅԱՆԿ ԿԱՐԵՒՈՐ ՈՒՐԻԾ ԵՐԿԵՐՈՒ

ՈՐՈՆԵ ԳՈՐԾԱԾՈՒՆԵՆ ԵՒ ԵՒ ԲՆԵԳՐԻՆ ՄԷՋ ՄԱՏՆԱՆԻՉ ԵՂԱԾ

6. Abich H., Geologische Natur des armenischen Hochlandes. Dorpat 1843. (Աբի Հ., Հայկական բարձրաշխարհին երկրախօսական բնութիւնը:)
7. — — Schwefelreiches Tuffgestein in der Talebene von Diadin: „Bull. psys.-math. Akad. Sci.“ XIV, 142—144. St. Petersburg 1856. (Տոմարշատ փխարաբար Տիադինի ձորաբաշտին մէջ:)
8. — — Manganerze in Transkaukasien: Ibid. XVI, 303—325. St. Petersburg 1858. (Մանգանի քարայտիւթեր Անդրկովկասի մէջ:)
9. — — Das Steinsalz und seine geol. Stellung im russ. Armenien: „Mém. Acad. Imp.“, sér. 6, Sci. math. et phys., VII, (IX), 59—150. St. Petersburg 1859. (Քարաղն եւ իւր երկրախօսական դիրքը Ռուսական Հայաստանի մէջ:)
10. — — Vergl. geol. Grundzüge d. kauk., arm. und nordpersischen Gebirge etc. Ibid. 301—354. St. Petersburg 1859. (Համեմատական երկրախօսական նախագծեր կաւկասեան, հայկական եւ Հիւսիսային-Պարսկաստանի լեռանց, եւն:)
11. — — Voyage en Georgie etc.: „Bull. Soc. Géol. France“, sér. 2, XXI, 215—220. Paris 1864. (Ուղեւորութիւն ի Վրաստան, եւն:)
12. — — Aperçu de mes voyages en Transcaucasie en 1864: „Bull. Acad. Sci.“ V, 17. St. Petersburg 1865. (Այնորի մ'իմ ուղեւորութեանցս յԱնդրկովկաս 1864 թն:)
13. — — Volcan de Tandourek, Ibid. VII, 119—124. St. Petersburg 1867. (Թանարիկի հրաբուխը:)
14. — — Geol. Beobachtungen aus den Gebirgsländern zwischen Kur und Araxes. Tiflis 1867. (Երկրախօսական դիտողութիւններ

- Կարի եւ Երասխայ միջեւ եղած լեռաշխարհներէն:)
15. — — Die arm.-georg. Trachyte: „Verh. k. k. geol. Reichsanst.“. Wien 1869, p. 232—233. (Հայ-վրական խտտաքարերը:)
  16. — — Die Reichen-Vulkangruppe d. Abul. etc.: „Jahrb. k. k. geol. Reichsanst.“, XX, 275—278. (Հրաբուխաբաբին Աբուլ եւն խտմբը:)
  17. — — Der Ararat in genet. Beziehung betrachtet: „Zeitschr. deutsch. geol. Gesell.“, XXII, 69—91. Berlin 1870. (Աբարաթը՝ Երկրածնական տեսակետով նկատուած:)
  18. — — Ein vermeintlich tätiger Vulkan an d. Quellen d. Euphrats: „Peterm. Mitt.“, XVII, 71—73. Gotha 1871. (Կարծեցեալ կենդանի հրաբուխ մը Եփրատայ աղբուրականց վրայ:)
  19. — — Geol. Beob. auf Reisen im Kaukasus im Jahre 1873: „Bull. Soc. Imp. Natural.“, Moscou, XLVII, (I), 278 եւ (II) 63, 243. Moskau 1874. (Երկրախօսական դիտողութիւնք 1873 ի Կաւկաս ճանապարհորդութեանց միջոցին:)
  20. — — Das thrialetische Thermalquellensystem: „Zeitschr. deutsch. geol. Gesell.“ XXIX, 820—829. Berlin 1877. (Թրիալետիկան ջերմուկներուն աղբերաց դրութիւնը:)
  21. — — Mitt. aus Kaukasus: „Verh. k. k. geol. Reichsanst.“ Wien 1877. 29—35. (Տեղեկութիւններ Կաւկասէն:)
  22. Ainsworth W. F., Researches in Assyria, Babylonia and Chaldaea. London 1838. (Էնսուորթ, Հետախուզութիւններ յԱսորեստան, Բաբելոնացեան եւ Քաղդէստան:)
  23. — — Travels and Researches in Asia Minor, Mesopotamia, Chaldea and Armenia. London 1842. (Ուղեւորութիւններ Եւ Հետախուզութիւններ ի Փոքր-Ասիա, Միջագետք, Քաղդէստան եւ Հայաստան:)
  24. Anthula D. J., Kreidefossilien d. Kaukasus: „Beitr. Pal. Österr.-Ung.“ XII, 55—159. Wien 1899. (Անթուլա, Կաւկասի Կաւճային քարացածները:)
  25. Archiac A. d., Histoire des progrès de la géologie. III, 193 եւ V, 391, 401, Paris 1850. (Գ'Արչիակ, Պատմութիւն յառաջադիմութեանց երկրախօսութեան:)
  26. Barbot Le Marny N., Steinsalz von Kulpi. (տուսերէն:) „Mat. Géol. Cauc.“,

sér. II, II (2), 1—76. Tiflis 1888. (Բարբոյ Լ. Մառնի, Կողբ քարաղբ)

27. Batsewitsch L. & Simonowitsch S., Geol. Beschreibung der Gebiete von Signach. (Բատսեւիչ և Սիմոնովիչ, Երկրաբանական նկարագրութիւն Սիգնախի վիճակին)

28. Batsewitsch L., Geol. Forsch. im Gebiete von Batum und Artwin. (Բատսեւիչ և Արտւինի վիճակին մէջ)

29. Blau O., Von Urmiassee nach Wansee: „Peterm. Mitt.“, IX, 201—210. Gotha 1863. (Բլաու, Ուրմիայ լճէն դէպի Վանայ լիճ)

30. Bonnet P. և N., L'existence du Trias et du Mésoturassique aux environs de Djoulfa. „C.-R. Ac. Sci.“, 14 mars 1910. (Բոննէ, Տրիասի և Միջնայուրասականին գոյութիւնը Ջուլֆայի շրջակայքի մէջ)

31. — — L'existence du Trias et du Mésoturassique dans le massif de Kasan-Jaila. Ibid., 6 mars 1911. (Բոննէ, Տրիասի և Միջնայուրասականին գոյութիւնը Կասանջալայի զանգուածին մէջ)

32. — — Sur un gisement créacé de la vallée du Nakhitchévantchai (Charour-Daralagös). Ibid. 6 juin 1911. (Բոննէ, Նախիջևանի-դետայն հովտին շարու-Գարալագեալ վաճային մէկ խաւանտին մասին)

33. Bonney T. G., Some rocks from Ararat. „Geol. Mag.“ dec. 5, II, 52—58. London 1905. (Բոննէ, Բանի մը քայտեր Արարատէ)

34. Chancourtois E. de, Exploration géol. d'une partie très peu connue de la Turquie: „C.-R. Acad. Sci.“ XVIII, 827. Paris 1844. (Շանկուրտուա, Երկրաբանական հետազոտութիւն Թուրքիոյ շատ քիչ ծանօթ մէկ մասին)

35. Chaper M., Un gîte cuivreux d'origine volc. du Cauc. mérid. „Bull. soc. géol. France“, sér. 3, XXI, II, 101—109. Paris 1893. (Շապէր, Պղնձախառն խաւանտ մը հրաբխային ծագմամբ հարաւային Կաւկասի մէջ)

36. Douvillé H., Études sur les Rudistes: „Mém. Soc. géol. France.“ 194. Paris 1890. (Գուվիլէ, Ռուստիստիքիւնք Խրուստաղեաց [Չիագեաց] մասին)

37. — — Echantillons d'Hippurites du

Petit Caucase: „Bull. Soc. géol. France.“ sér. 4, 441. (Նոյն, Փոքր Կաւկասի Չիագեաց նմոյշներ)

38. Ehrenberg C. E., Ein von Hrn. Prof. Koch bei Erzerum entdecktes Lager fossiler Infusorien etc.: „Monatsber. Berlin. Akad. Wiss.“ 320—321. Berlin 1845. (Էհրենբերգ, Ռուսցչապետ Կոխի Կարնոյ մօտ գտած բրածոյ հեղակաց խաւանտի մը)

39. Falconer E., Palaeont. Memoirs etc. II, 14, 246—249. London 1868. (Ֆալկոնէր, Հնէաբանական Յուշագրք, Եւն)

40. Fedorow E., Die Gesteine Kedabeks: „Mem. Acad. Sci., Cl. phys.-math.“, sér. 8, XIV, Nr. 3. St. Petersburg 1903. (Ֆէդորով, Գետաքեկի քարերը)

41. Fournier E., Description géol. du Caucase central. Marseille 1896. (Ֆուրնիէ, Երկրաբանական նկարագրութիւն կենդրոնական Կաւկասի)

42. Frech F. u. G. v. Arthaber, Das Palaeozoicum in Hocharmenien u. Persien: „Beitr. Pal. Österr.-Ung.“ XII, 161, Wien 1900. (Ֆրեչ, Հնակենդանեակը Բարձր-Հայաստանի և Պարսկաստանի մէջ)

43. Friederichsen M., Russisch-Armenien u. der Ararat: „Magaz. geogr. Ges. in Hamburg“, XVI, 1—15. Hamburg 1900. (Ֆրիդրիքսէն, Ռուսական Հայաստան և Արարատ)

44. Göppert H. R., Das Vorkommen von Liaspflanzen im Kaukasus: „Abh. schles. Ges. f. vaterl. Kultur“, Breslau 1861. (Գէօպպերտ, Լիասեան տնկերու գտնուիլն ի Կաւկաս)

45. Gregory J. W., Fossil corals and Echinoidea of Lake Urmi: „Journ. Linn. Soc.“, XXVII, 419—430. London 1900. (Գրէգորի, Բարացած բուստեր և փշակերպներ [Մուրմուրի])

46. Gukassow A., Grundzüge d. Baues d. arm. Berglandes. (Գուկասով) „Mém. Soc. Imp. Géogr. Russe, Section d. Cauc.“ XXII, 1. Tiflis 1902. (Գուկասով, Նախագծեր կազմութեան հայկական լեռնաշխարհին)

46^a. Gürich G., Ein neues fossiles Holz aus der Kreide Armeniens etc.: „Zeitschr. deutsch. geol. Ges.“, XXXVII, 433—440. Berlin 1885. (Գիւրիչ, Քարացած նոր փայտ մը Հայաստանի Կաւկէս, Եւն)

46^b. Gylling H., Micr. structure of some eruptive rocks from the Cauc. and

Armenia: „Mineralog. Mag.“, VII, 155—160. London 1887. (Գիլլինգ, Մանրագիտական յօրինուած քանի մը հրաբխային քայտերու Կաւկասէ և Հայաստանէ)

47. Hamilton W. J., Researches in Asia Minor etc. London 1842. (Համիլտըն, Հեաախուզութիւնք ի Փոքր Ասիա, Եւն)

48. Hommaire de Hell, Voyage en Turquie et en Perse. IV (Géologie.) Paris 1854. (Հոմէր դը Էլ, Ուղեւորութիւն ի Տաճկաստան ու Պարսկաստան)

49. Huntington E., Through the great cañon of Euphrates: „Geogr. Journ.“ XX, 175—200. London 1902. (Հընտինգտըն, Եփրատայ մեծ խորաձորոյն միջէն)

50. Inostrazeff A., Über den Haupt Rücken d. Kaukasus. (Բոնստրաշէֆ, Կաւկասի գլխաւոր լեռնաղբերու մասին)

51. Karakasch N., Neue Funde von Mammutüberresten auf d. kleinen Kaukasus. (Կարակասչ, Նոր գտնուած մամուտի մարմնի մնացորդները) „Tagebuch d. 10. Zus. russ. Naturf. u. Ärzte.“ (Օրագիր 10-րդ ժողովոյ Ռուսական բնագիտայ ու բժշկաց) Nr. 7, 241—242. Kiew 1897. (Գարաշաշ, Նոր գտնուած մարմնի մնացորդներու Փոքր Կաւկասի վրայ)

52. Koch C. H. E., Reise im Pontischen Gebirge etc. Weimar 1846. (Կոխ, Ուղեւորութիւն Պոնտական լեռանց մէջ)

53. Konjuschewsky A., Die Erzlagerstätte von Bieljikliutsch. (Կոնյուշեւսկի) „Mat. Géol. Cauc.“, sér. III, VII, (4) 152—160. Tiflis 1909. (Կոնյուշեւսկի, Բիելիկլիուշի վրայանիւթոյ հանտեղին)

54. Korschin L., Geol. Forschungen über die Kupfererzlagerstätte von Sangesur. (Կոշչին) Ibid. sér. III, IV (4), 109—244. Tiflis 1890. (Կոշչին, Երկրաբանական քննութիւններ Ջանգեղուրի պղնձահանքերու մասին)

55. — — Geol. Forschungen d. Mineralquellen von Bordjom u. Abastuman. (Կոշչին) Ibid. sér. II, VII, 1—104. Tiflis 1893. (Կոշչին, Երկրաբանական քննութիւններ Բորժոմի և Աբասթումանի հանքային ջրերու մասին)

56. — — Paläogen von Bordjom, Achalzik u. Abastuman. Guide des Excursions du VII Congrès géol. Internat. XXVI. St. Petersburg 1897. (Կոշչին, Բորժոմի, Ախալցխայի և Աբասթումանի Հնածնեակը)

57. Kossmat F., Geol. Untersuchungen in d. Erzdistrikten d. Vilayets Trapezunt, Kleinasien: „Mitt. Geol. Ges. in Wien.“ III, 214—284. Wien 1910. (Կոսմատ, Երկրաբանական հետազոտութիւններ Փոքր-Ասիոյ Տրապիզունտի նահանգին քարաքեր վիճակներու մասին)

58. Kotschy T., Reise von Trapezunt nach Wansee: „Peterm. Mitt.“ VI, 68—77. Gotha 1860. (Կոշչի, Ուղեւորութիւն Տրապիզունտէ մինչև Վանայ լիճ)

59. Lacroix A., Les roches à leucite de Trébisonde: „Bull. Soc. géol. France.“ sér. III, XIX, 732—748. Paris 1891. (Լակրուա, Տրապիզունտի լեւիտային քայտերը)

60. — — Les roches volc. à leucite de Trébisonde: „C. R. Ac. Sci.“ CXXVIII, I, 128—130. Paris 1899. (Կոշչին, Տրապիզունտի լեւիտային ջրաբանական քայտերը)

61. Lebedev N. I., Gold im Kaukasus und im Flußtale von Tschoroch. (Լեբեդեւ) „Mat. Géol. Cauc.“ sér. III, I, (2), 83—159. Tiflis 1898. (Լեբեդեւ, Ոսկի Կաւկասի և Չորոխի գետաձորոյն մէջ)

62. — — Kieselguhr von Kissatib. (Լեբեդեւ) Ibid. sér. III, II (2), 43—54. Tiflis 1899. (Կոշչին, Կիսատիբի կոպալիտները)

63. — — Die Sammlungen des kauk. Museums, III (Geologie.) Tiflis 1901. (Կոշչին, Կաւկասեան թանգարանի Հաւաքածոյքները)

64. — — Geol. Forschungen im Gebiete von Bortschalinsk (Somkhetien) (Կոշչին) „Mat. Géol. Cauc.“, sér. III, III, (2) 111—160. Tiflis 1902. (Կոշչին, Երկրաբանական քննութիւններ Բորժալուի վիճակին մէջ)

65. Loftus W. K., Geology of portions of the Turco-Persian frontier. „Quart. Journ. Geol. Soc.“ XI, 247—344. London 1855. (Լոֆտուս, Երկրաբանութիւն թուրք-պարսկական սահմանի մասերուն)

66. Löwinson-Lessing F., La porphyrite andésitique à amphibole de Deweboun: „Bull. Soc. belge géol.“ I, 110. Brüssel 1888. (Լեւինսոն, Տեվեպոյունի հոմաքարային-անդէսաքարական Ծիրանաքարակը)

67. Margolius A., Salzwerke in Transkaukasien. (Կոշչին) Ausgabe d. kauk. Bergverwaltung (Հրատարակութիւն Կովկասեան Բերգքարային-անդէսաքարական Ծիրանաքարակը)

Հանքային վարչութեան.) Tiflis 1906. (Մարգարիտ, Անդրկովկասի աղահանքերը.)

68. — — Geol. Bildungen in den Bezirken von Kars u. Eriwan. (առսերէն.) „Mat. Géol. Cauc.“ sér. III, VIII, 1—233. Tiflis 1909. (Նոյն, Երկրաբանական կազմութիւններ Կարսի եւ Երեւանի գաւառներուն մէջ.)

69. May W., Die bergbaul. Verhältn. in der Türkei: „Österr. Zeitschr. f. Berg- u. Hüttenwesen“. Wien, Mai 1896. (Մայ, Բուրգործական պայմանները Տաճկաստանի մէջ.)

70. Mittermayer K., Beit. z. Kenntniss d. Microfauna d. ob. Kreideschichten v. Transkaukasien. Erlangen 1896. (Միտտերմայեր, Նպաստը Դանոթութեան Անդրկովկասի վերին-կաւածային խաւերու Մանրակենդանեաց մասին.)

71. Möller W. եւ Denissow M., Die nutzbaren Mineralien u. die Mineralquellen d. kauk. Gebiets. (առսերէն.) St. Petersburg 1900. (Մուլլեր-Դենիսով, Կաւկասեան շերտանին օգտագործելի հանքերն ու հանքային ջրերը.)

72. Morgan J. de, Mission scient. au Caucase. Paris 1889. (Մորգան, Գիտական Առաքելութիւն Ի Կաւկաս.)

73. Muschetow J., Mat. rec. sur le tremblement de terre d' Achalkalaki du 19 déc. 1899. (առսերէն.) „Mém. Com. Géol.“ n. s. I. St. Petersburg 1903. (Մուշկետով, Նոր նիւթեր Ախալքալաքի 19 Դեկտ. 1899 տարուայ երկրաշարժին մասին.)

74. Neumayr M. եւ Uhlig V., Über die von H. Abich im Kaukasus gesammelten Jurafossilien: „Denkschr. Wiener Akad.“ LIX., 1—122. Wien 1892. (Նայմայր եւ Ուսլիգ, Արիսի Կաւկասի մէջ հաւաքած Յուրայական քարացածներու մասին.)

75. Newton R. B., Marine Tertiary Mollusca of Lake Urmi etc.: „Journ. Linn. Soc.“ XXVII, 430—453. London 1900. (Նիւտոն, Ծովային երրորդական կաւկասական զամրութիւնները, եւն.)

76. Nicou P., Le cuivre en Transcaucasie: „Ann. des Mines“, sér. 10, VI, 1—54. Paris 1904. (Նիկու, Պղինձն Անդրկովկասի մէջ.)

77. Öhrn A., Die Erzlagerstätte von Katar u. Kavart. (առսերէն.) „Mat. Géol. Cauc.“ sér. III, IX, 1—214. Tiflis 1910.

(Էօհռն, Կատարի եւ Կաւարտի քրայանիւթերու հանաւորութիւնները.)

78. — — Die Eisenerze von Tschadach (առսերէն.) Ibid. sér. III, VII, 182—193. Tiflis 1909. (Նոյն, Չատախի երկաթահանքը.)

79. Oppenheim P., Die Priabonaschichten u. ihre Fauna. „Palaeontographica“ XLVII, 305—307. München 1900. (Օպպենհայմ, Պրիաբոնեան խաւերն ու իրենց կենդանախումբը.)

80. Pelkan A., Petrogr. Untersuchungen von Eruptivgesteinen aus d. Kaukasusländern: „Beitr. Pal. Österr.-Ung.“ IX, 83. Wien 1894. (Պէլկան, Քարաքրական հետազոտութիւններ Ժայթքաքարերու Կաւկասեան երկրներէն.)

81. Pompecky J. F., Paläont. u. stätigr. Notizen aus Anatolien. „Zeitschr. deutsch. geol. Ges.“ XLIX, 713—829. Berlin 1897. (Պոմպեկի, Հնէախոսական եւ խաւաքրական ծանոթագրութիւններ Անատոլիայէ.)

82. Redlich K. A., Der Jura der Umgebung von Alt-Achtala: „Beitr. Pal. Österr.-Ung.“ IX, 55. Wien 1894. (Ռէդլիչ, Հին-Ախտալայի շրջակայից Յուրայականը.)

83. Segal J., Der weiße Marmor von Chatschbulag. (առսերէն.) „Kawkas“ 1895, Nr. 14. (Սէգալ, Խաչքուլայի ճերմակ մարմարը.)

84. Seward A. C., Jurassic plants from Caucasia and Turkestan: „Mém. Com. Géol.“ n. s. XXXVIII. St. Petersburg 1907. (Սէւարդ, Յուրասական տնկեր Կաւկասէ եւ Թուրքեստանէ.)

85. Sieger R., Die Schwankungen d. hocharmenischen Seen seit 1800 etc. „Mitt. d. geogr. Ges. in Wien.“ XXXI, 95, 159, 390. Wien 1888. (Սիգեր, Բարձրասիական լճերու տարբեր փոփոխութիւնները 1800 է ի վեր.)

86. Simon A. L., Notes on the Sangesur copper-mines: „Trans. Inst. Mining and Metallurgy.“ XVIII, 413—419. London 1909. (Սիմոն, Տեղեկութիւններ Չանգեզուրի պղնձահանքերու մասին.)

87. Simonowitch S., Geol. Beobacht. am NO.-Abhang d. Thrialetischen Gebirges. (առսերէն.) „Mat. Géol. Cauc.“ sér. I, VIII, (2), 1—69. Tiflis 1878. (Սիմոնովիչ, Եր-

կրախոսական զննութիւններ Թրիալէթական լեռանց հիւսիս-արեւելեան զառիվայրին վրայ.)

88. — — Geol. Beobacht. d. Flußtäler der Chram, Alget, Maschawera, Bortschal und Debeda. (առսերէն.) Ibid. sér. III, IV, (3), 105—118. Tiflis 1902. (Նոյն, Երկրաբանական զննութիւններ Խրամի, Ալգէթի, Մաշաւերայի, Բորշալուի եւ Դեբեդի գետաձորերուն.)

89. — — եւ Sorokin A., Geologie des Tertiärbeckens von Achalzik. (առսերէն.) Ibid. sér. I, XIII, (1), p. 1—29. Tiflis 1886. (Նոյն եւ Սորոկին, Երկրաբանութիւն Ախալքալաքի երրորդական աւազանին.)

90. Smyth W. W., Geol. features of the country round the mines of the Taurus: „Quart. Journ. Geol. Soc.“ I, 330—340. London 1845. (Սմիթ, Երկրաբանական կերպարանք Տաւրոսի բովերուն շրջակայ երկրին.)

91. Strecker W., Die wahrsch. ältere Form d. Wansees: „Zeitschr. Ges. Erdkunde“ IV, 549—552. Berlin 1869. (Շտրեքեր, Վանայ լճին հաւանական հնագոյն ձեւը.)

92. Suess E., Das Antlitz der Erde, II, 632, 776; III, 628. Leipzig 1885 etc. (Սուէս, Երկրի երեսը, եւն.)

93. Taylor J. G., Travels in Kurdistan: „Journ. Roy. Geogr. Soc.“ XXXV, 21—58. London 1865. (Տէյլըր, Արշարմութիւնք Ի Քրդաստան.)

94. — — Journal of a tour in Armenia etc. Ibid. XXXVIII, 281—361. London 1868. (Նոյն, Օրագրութիւն Արշարմութեան մ'ի Հայաստան, եւն.)

95. Tschihatschew P., Asie Mineure: Géol. et Paléontologie. Paris 1853—1869. (Չիխատչեֆ, Ասիայի արեւմտեան մասերու Երկրաբանութիւն եւ Հնէախոսութիւն.)

96. Thost C., Mikrosk. Studien an Gesteinen d. Karabaghgaus etc. „Abh. Senck. Naturfr. Ges.“ XVIII, (II), 1—272. Frankfurt a. M. 1894. (Թոստ, Մանրադիտական ուսումնասիրութիւններ Արարատի գաւառին քարերու մասին.)

97. Tsulukidse G., Archipow եւ Chaladow, Geol. Forsch. in d. Gebieten von Nachitschewan, Eriwan u. Sangesur. (առսերէն.) „Mat. Géol. Cauc.“ I, 1. Tiflis 1870. (Շուկիձէ, Արիպով եւ խա-

լաթով, Երկրաբանական զննութիւններ Նախիջևանի, Երեւանի եւ Չանգեզուրի վիճակներուն մէջ.)

98. Tsulukidse G., Geol. Forsch. im Bezirk von Nachitschewan. (առսերէն.) Ibid. sér. I, II. Tiflis 1871. (Շուկիձէ, Երկրաբանական զննութիւն Նախիջևանի գաւառին մէջ.)

99. — — Geol. Forschungen in d. Gebieten d. Flüsse Alget u. Chram. (առսերէն.) Ibid. sér. II, I, 1—162. Tiflis 1887. (Նոյն, Երկրաբանական զննութիւններ Ալգէթ եւ Խրամ գետերու վիճակաց մէջ.)

100. Valentin J., Bericht über meine Reise nach Tiflis etc.: „Ber. Senck. Naturfr. Ges.“ 159—239. Frankfurt a. M. 1891. (Վալենտին, Տեղեկատուութիւն դէպ ի Տիֆլիս եւն իմ ուղեւորութեանս մասին.)

101. Viquesnel A., Sur la collection des roches recueillies en Asie par feu Hommaire de Hell: „Bull. Soc. Géol. France.“ sér. 2, VII, 491. Paris 1850. (Վիքեսնէլ, Հանգեցեալ Հոմար դը Հէլի Ասիայ մէջ հաւաքած ժայռաքարերու ժողովածոյից մասին.)

102. Voskoboinikow M., Notices diverses sur l'Arménie. Ի գիրս' Boué A., „Mém. géol. et paléont.“ I, 276—294. Paris 1832. (Վոսկոբոյնիկով, Չանաղան տեղեկութիւններ Հայաստանի մասին.)

103. Wachter W., Die kauk.-armen. Erdbebenzone: „Zeitschr. f. Naturw.“ LXXV, 53—64. Stuttgart 1903. (Վախտեր, Երկրաշարժի Կաւկասեան-Հայկական գոտին.)

104. Wagner M., Reise nach d. Ararat etc. Stuttgart 1848. (Վաղներ, Արարատը եւն իմ ուղեւորութիւն դէպ ի Արարատ, եւն.)

105. — — Reise nach Persien etc. Leipzig 1852. (Նոյն, Արշարմութիւն դէպ ի Պարսկաստան.)

106. Weithofer K. A., Jura u. Kreide aus NW.-Persien: „Sitzungsber. k. k. Akad. Wiss.“ math.-naturw. Cl., XCVIII, (I), 756. Wien 1889. (Վայթֆեր, Յուրա եւ Կաւկասի հիւսիս-արեւմտեան Պարսկաստանէ.)

107. Woodward S. P., On the structure and affinities of the Hippuritidae: „Quart. Journ. Geol. Soc.“, XI, 58. London 1855. (Վուուարդ, Չիպուրիտիտիտեան ընտանիքի կառուցումը եւն իմ խնամութեանց մասին.)

